

SL

SL

SL

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 18.9.2008
COM(2008) 533 konč.

2008/0180 (CNS)

Predlog

UREDBA SVETA

o zaščiti živali pri usmrčitvi

(predložila Komisija)

{SEC(2008) 2424}

{SEC(2008) 2425}

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

OZADJE PREDLOGA

Razlogi za predlog in njegovi cilji

Tehnične zahteve Direktive 93/119/ES¹ o zaščiti živali pri zakolu ali usmrnitvi nikoli niso bile spremenjene, čeprav se je spremenilo ozadje.

Uvedena je bila nova tehnologija, zaradi česar so nekateri standardi zastareli. Evropska agencija za varnost hrane je v znanstvenih mnenjih iz leta 2004 in 2006 predlagala revizijo Direktive. Sočasno je Svetovna organizacija za zdravje živali leta 2005 sprejela smernici o dobrem počutju živali pri zakolu in usmrnitvi, v katerih navaja podobne sklepe.

Naša družba se vse bolj zavzema za dobro počutje živali. S sprejetjem vrste zakonodajnih aktov EU o varnosti živil, ki poudarjajo pristojnosti nosilcev dejavnosti, se je spremenilo pravno okolje za klavnice. Zaradi množičnih usmrtitev živali med epidemijami so se pojavila vprašanja o metodah izvajanja usmrtitev. Komisija je leta 2006 sprejela prvi akcijski načrt Skupnosti za zaščito in dobro počutje živali, s katerim je uvedla nove koncepte, kot so kazalniki dobrega počutja in referenčna središča za dobro počutje živali.

Z zakonodajo EU so bile opredeljene posebne težave, kot so pomanjkanje usklajene metodologije za nove metode omamljanja, pomanjkanje jasne opredelitve pristojnosti nosilcev dejavnosti, nezadostno usposobljeno osebje ali neprimerni pogoji za dobro počutje živali med usmrnitvijo za namene obvladovanja bolezni.

Glede na to, predlog v primerjavi z možnostjo ohranjanja sedanjega stanja zagotavlja bistveno dodano vrednost.

Predlog zlasti s spremembo pravnega instrumenta iz direktive v uredbo zagotavlja enotno in sočasno uporabo ter preprečuje breme in neenakosti, do katerih lahko pride pri prenosu v nacionalno zakonodajo. Uredba je prav tako primerna za hitrejše izvajanje sprememb zaradi tehničnega in znanstvenega napredka. Prav tako določa enotni sklop pravil, zaradi česar so pravila vidnejša, poleg tega pa jih nosilci dejavnosti EU in trgovski partnerji lažje uporabljajo.

Predlog vsebuje tudi večjo prilagodljivost za nosilce dejavnosti s sprejetjem smernic o podrobnih tehničnih vprašanjih. Hkrati od nosilcev dejavnosti zahteva, da sami prevzamejo odgovornost za dobro počutje živali (lastne kontrole postopkov omamljanja, standardnih operativnih postopkov), s čimer prispeva k boljši skrbi za dobro počutje živali pri zakolu.

Cilj predloga je prav tako razviti učne mehanizme, ki temeljijo na zanesljivih znanstveno dokazanih dejstvih (spričevalo o usposobljenosti, referenčno središče), za boljše razumevanje dobrega počutja živali in vključevanja le-tega v vsakdanje naloge osebja za oskrbo in zakol živali ter uradnih inšpektorjev.

Glavni cilji predloga so:

- (1) izboljšanje zaščite živali pri zakolu ali usmrnitvi;
- (2) spodbujanje inovacij v zvezi s tehnikami omamljanja in usmrtitve;

¹ UL L 340, 31.12.1993, str. 21.

- (3) zagotavljanje enakih konkurenčnih pogojev na notranjem trgu za zadevne nosilce dejavnosti.

Poleg tega bo namen tega predloga doseči naslednje posebne cilje:

- (1) razvoj skupnega metodološkega pristopa za spodbujanje novih metod omamljanja;
- (2) zagotovitev boljše vključitve vprašanj v zvezi z dobrim počutjem živali v proizvodni proces z zahtevo po standardnih operativnih postopkih in določitvijo pooblaščenecv za dobro počutje živali v klavnicah;
- (3) nadgradnja standardov, ki urejajo gradnjo in opremo klavnic;
- (4) zvišanje ravni usposobljenosti zadevnih nosilcev dejavnosti in uradnikov;
- (5) izboljšanje zaščite živali pri množičnih usmrtitvah.

Splošno ozadje

Ta predlog bo nadomestil Direktivo 93/119/ES o zaščiti živali pri zakolu ali usmrtitvi, ki zajema usmrtitve gojenih živali.

V klavnicah EU je vsako leto usmrčenih skoraj 360 milijonov prašičev, ovc, koz in goveda ter več kot štiri milijarde perutnine. V evropski industriji krzna je poleg tega usmrčenih 25 milijonov živali, v valilnicah pa 330 milijonov enodnevnih piščancev. Obvladovanje nalezljivih bolezni prav tako lahko zahteva usmrtitev na milijone živali.

Trenutni položaj glede na zastavljene cilje ni zadovoljiv. Raven izvajanja zaščite živali se v državah članicah razlikuje, pri čemer so rezultati včasih zelo nezadovoljivi. Neskladnosti pri zahtevah držav članic za klavnice in proizvajalce opreme za omamljanje ne zagotavljajo enakih konkurenčnih pogojev zanje, čeprav so tekmeci na svetovnem trgu. Ta položaj prav tako ne spodbuja inovacij.

Obstoječe določbe na področju, na katero se nanaša predlog

Direktiva 93/119/ES bo razveljavljena, področje uporabe predloga pa bo ostalo nespremenjeno.

Usklajenost z drugimi politikami in cilji Unije

Se ne uporablja.

POSVETOVANJE Z ZAINTERESIRANIMI STRANMI IN OCENA UČINKA

Posvetovanje z zainteresiranimi stranmi

Posvetovalne metode, glavni ciljni sektorji in splošni profil vprašancev

Komisija je leta 2006 naročila zunanjo študijo o praksah omamljanja v klavnicah ter o njihovih ekonomskih, socialnih in okoljskih posledicah. V okviru študije so potekala posvetovanja z glavnimi zainteresiranimi stranmi, kot so združenja mesne industrije, pristojni organi in organizacije za dobro počutje živali.

Komisija je v zvezi z različnimi vidiki predloga bila tudi v neposrednem stiku z zainteresiranimi stranmi ter znanstvenimi, tehničnimi in pravnimi strokovnjaki. Posvetovanja so se začela julija 2006. Pobuda je bila v letih 2006 in 2007 predstavljena na industrijskih forumih ter v okviru zadevnih svetovalnih odborov in skupin Komisije.

Za informiranje javnosti o pobudi so bile oblikovane in redno posodobljene posebne spletne strani. Od decembra 2007 do februarja 2008 je bil na voljo poštni predal, zainteresirane strani pa so bile pozvane, da predložijo svoja stališča. Državam članicam je bila pobuda predstavljena januarja 2008 v okviru delovne skupine.

Povzetek odgovorov in njihovo upoštevanje

Zainteresirane strani in države članice so se strinjale z načelom, da morajo nosilci dejavnosti prevzeti večjo odgovornost za dobro počutje živali. Zainteresirane strani so pozdravile predlog za Uredbo in ne Direktivo, medtem ko so bile države članice razdvojene.

Za uvedbo zahtev, ki urejajo standardne operativne postopke, je bila podpora močna, prav tako pa je bila dobro sprejeta ideja o pooblaščenju za dobro počutje živali. Vendar pa so organizacije za dobro počutje živali in nekatere države članice poudarile potrebo po ohranitvi preskriptivnih zahtev. Drugi udeleženci so izrazili zaskrbljenost glede zahtev za standardne operativne postopke in pooblaščenca za dobro počutje živali za majhne klavnice.

Komisija glede na izvedene študije in posvetovanja sklepa, da sicer večina velikih klavnic v EU že zaposluje osebo za nadzor kakovosti mesa (ki lahko združi vlogi nadzornika standardnih operativnih postopkov in pooblaščenca za dobro počutje živali ob nizkih dodatnih stroških), vendar v majhnih klavnicah sedaj ni tako. Zaradi tega je bilo za zelo majhne klavnice predvideno odstopanje od zahteve po pooblaščenju za dobro počutje živali zaradi pomanjkanja sorazmernosti ukrepa v primerjavi z majhnim številom zaklanih živali in za preprečitev možnega izkrivljanja konkurence.

Vse posvetovane strani so se strinjale, da je treba bolje opredeliti metode omamljanja.

Prav tako so se dogovorile glede potrebe po boljši politiki znanja, saj uradnim inšpektorjem in nosilcem dejavnosti včasih primanjkuje tehnične pomoči. Vsi so podprli idejo o spričevalu o usposobljenosti. Načela nacionalnih referenčnih središč pa niso podprle vse strani. Države članice so bile zaskrbljene zaradi vzpostavitve nove upravne strukture in možnih proračunskih posledic.

Pozitivno so se odzvale na vprašanje boljše pripravljenosti in poročanja o dobrem počutju živali v primeru usmrtitve za namene obvladovanja bolezni. Nekatere države članice bi raje strogo sledile mednarodnim smernicam, druge pa so se nagibale k določeni meri prilagodljivosti.

Navedene pripombe so se upoštevale na naslednje načine:

- (a) Pomisleki o pomanjkanju preskriptivnih zahtev so bili obravnavani v okviru zahteve po nacionalnem referenčnem središču. Predlog poleg tega vključuje obveznost za proizvajalce opreme za omamljanje, da zagotovijo navodila za uporabo opreme. Države članice morajo razviti tudi kodeks dobre prakse.
- (b) Pomisleki glede stroškov, povezanih z izvajanjem novih standardov, ki urejajo infrastrukturo klavnic, so bili obravnavani z uvedbo prehodnega obdobja za to zahtevo.
- (c) Pomisleki glede upravnih stroškov, povezanih z vzpostavitvijo nacionalnih referenčnih središč, so bili obravnavani s spremembo zahtev z bolj prilagodljivo strukturo.

- (d) Predlog v odziv na pomisleke glede upravne obremenitve, povezane s pooblaščenecem za dobro počutje živali, predvideva možnost odstopanja za majhne klavnice.
- (e) Predlog v odziv na pomisleke glede pomanjkanja prilagodljivosti v primeru obvladovanja bolezni zagotavlja odstopanje, kadar usmrtitev vključuje resno tveganje za zdravje ljudi ali živali.

V obdobju med 20. 12. 2007 in 20. 02. 2008 je potekalo javno posvetovanje prek interneta. Komisija je prejela 10 odgovorov. Rezultati so na voljo na http://ec.europa.eu/food/animal/welfare/slaughter/slaughter_stakeholders_en.htm.

Zbiranje in uporaba izvedenskih mnenj

Zadevna strokovna področja in izvedenska mnenja

Dobro počutje živali, varnost živil, zdravje živali.

Uporabljena metodologija

Uporabljenih je bilo več referenc, zlasti mnenji Evropske agencije za varnost hrane iz let 2004 in 2006, mednarodne smernice (smernice Svetovne organizacije za zdravje živali o zakolu in usmrtitvi) ter nacionalne zakonodaje znotraj in zunaj Skupnosti (ZDA, Združeno kraljestvo, Francija, Nova Zelandija itd.). Upoštevana so bila tudi vsa zadevna poročila Urada za prehrano in veterinarstvo ter zunanja študija, izvedena za namene ocene učinka.

Posvetovanja so potekala z več strokovnjaki (znanstveniki, svetovalci ali vladnimi strokovnjaki) in zainteresiranimi stranmi, in sicer klavnicami (rdeče meso in perutnina), organizacijami kmetov, veterinarji, verskimi skupinami, organizacijami za zaščito živali, proizvajalci opreme za omamljanje.

Glavne organizacije/strokovnjaki, vključeni v posvetovanja

Anglia-Autoflow – proizvajalec opreme

Animals' Angels – organizacija za dobro počutje živali

AVEC – industrija perutninskega mesa

AEH (Association of European Hatcheries) – Združenje evropskih valilnic

Butina – proizvajalec opreme

CIWF – organizacija za dobro počutje živali

COPA-COGECA – kmetje

EUROGROUP FOR ANIMALS – organizacija za dobro počutje živali

EPEXA (Association of European Hatching Egg, One-Day-Olds and Pullet Exporters) – Združenje evropskih izvoznikov valilnih jajc, enodnevnih piščancev in kokoši

European Fur Breeders' Association – Evropsko združenje krznarjev

Federation of Veterinarians of Europe – Federacija veterinarjev Evrope

Finnish Fur Breeders' Association – Finsko združenje krznarjev

AFSSA – Francoska agencija za varnost hrane

FNICGV – industrija rdečega mesa

Humane Slaughter Association – organizacija za dobro počutje živali
IBC (International Butchers' Confederation) – Mednarodna konfederacija mesarjev
OABA – organizacija za dobro počutje živali
PVE (gospodarske skupine za rejne živali, meso in jajca) – mesna industrija
Stork Food Systems – proizvajalec opreme
UECBV – industrija rdečega mesa

Povzetek prejetih in uporabljenih mnenj

Opozoril na možne nevarnosti z nepopravljivimi posledicami ni bilo. V mnenju iz leta 2004 so znanstveniki EFSA predložili več kot dvajset tehničnih priporočil. V predlog so bila vključena naslednja priporočila EFSA:

- ustrezno usposabljanje za nosilce dejavnosti, ki omamljajo živali;
- oprema za električno omamljanje z neprekinjenim tokom;
- sistem beleženja za električne parametre;
- sistem beleženja za plinske parametre;
- omejitev uporabe nepenetrirnega klina pri mladih jagnjetih;
- več tehničnih izboljšav obešal za perutnino;
- prerez obeh vratnih arterij za izkrvavitev;
- zahteva po usmrtni perutnine s plinom (nepovrnljivo omamljanje).

Nekatera priporočila niso bila vključena v predlog, ker je bilo v okviru ocene učinka ugotovljeno, da trenutno v EU niso ekonomsko upravičena. To velja zlasti za naslednji priporočili:

- postopno opuščanje uporabe ogljikovega dioksida pri prašičih in perutnini;
- postopno opuščanje uporabe bazenov z vodo za omamljanje perutnine.

Druga priporočila niso v predlogu, ker se nanašajo na parametre, ki morajo biti del izvedbenih ukrepov.

Tudi priporočila za farmsko gojene ribe niso bila vključena v predlog zaradi potrebe po nadaljnjem znanstvenem mnenju in ekonomski oceni na tem področju.

Načini javne objave mnenj strokovnjakov

Mnenji EFSA in smernice Svetovne organizacije za zdravje živali so za javnost na voljo na internetu:

http://www.efsa.europa.eu/EFSA/efsa_locale-1178620753812_home.htm

http://www.oie.int/eng/normes/mcode/en_titre_3.7.htm.

Ocena učinka

Predvidene glavne možnosti politike vključujejo ohranjanje sedanjega stanja, deregulacijo, tehnične spremembe direktive ali reorganizacijo zakonodaje.

Stroški zakola pomenijo majhen delež skupnih stroškov dejavnosti klavnic (20 %), vendar lahko vplivajo na njihovo konkurenčnost. Klavnice so predmet stalnih uradnih pregledov v okviru zakonodaje o varnosti živil. Predlog ne uvaja dodatnih

zahtev za uradne preglede. Dobro počutje živali ima pozitiven učinek na kakovost mesa in varnost pri delu. Prav tako pomeni pozitivne tržne vrednosti. Bistveni učinki na okolje niso bili ugotovljeni.

Primerjava predvidenih glavnih možnosti politike kaže, da bi bila reorganizacija zakonodaje najugodnejša izbira.

Natančneje, ocena učinka obravnava naslednje vidike reorganizacije zakonodaje.

Glede odobritve novih metod omamljanja bi bil centraliziran sistem primerna alternativa, medtem ko bi delno decentraliziran sistem omogočil nekaj koristi, zlasti v smislu prilagodljivosti in stroškov.

Boljše vključevanje dobrega počutja živali v proces proizvodnje prinaša jasne pozitivne rezultate za dobro počutje živali, varnost pri delu in kakovost mesa. To bi bilo mogoče s standardnimi operativnimi postopki in/ali pooblaščenecem za dobro počutje živali. Ekonomski stroški obeh možnosti so nizki, klavnice, ki so že začele izvajati takšne ukrepe, pa uživajo ekonomske koristi.

Ocena učinka prav tako kaže na potrebo po posodobitvi standardov za infrastrukture klavnic. To bo prineslo socialne koristi, naložbeni stroški pa se lahko zmanjšajo, če se uvede razumno prehodno obdobje.

Boljša usposobljenost osebja, ki izvaja usmrtitve živali, in vzpostavitev posebne nacionalne strukture za zagotavljanje tehnične podpore na področju dobrega počutja živali za uradnike, se obravnava kot dopolnilna pristopa. Politika znanja je zelo učinkovita v smislu dobrega počutja živali, prilagodljiva za industrijo in socialno pozitivna za osebje.

Glede vprašanja množičnih usmrtitev živali ocena učinka nenazadnje prav tako kaže, da bo prilagodljiva možnost prej prinesla rezultate kot tradicionalni preskriptivni pristop.

PRAVNI ELEMENTI PREDLOGA

Povzetek predlaganih ukrepov

Predlog bo povečal odgovornost nosilcev dejavnosti za dobro počutje živali. To je v skladu s „higienskim paketom“, sklopom zakonodaje o varnosti hrane, sprejetim leta 2004, ki nosilce dejavnosti obvezuje, da varnost hrane vključijo v svoje dejavnosti in dokažejo, da izvajajo postopke v naveden namen. Ta pristop je prav tako skladen z akcijskim načrtom Skupnosti za zaščito in dobro počutje živali, ki je uvedel koncept kazalnikov za dobro počutje živali.

S predlogom bo moralo osebje, ki ravna z živalmi in/ali izvaja zakol živali, obvezno imeti spričevalo o usposobljenosti. Zahteva se bo uporabljala za klavnice in usmrtitve v okviru proizvodnje krzna.

Po predlogu bo morala vsaka država članica ustanoviti nacionalno referenčno središče, ki bo uradnikom zagotavljalo tehnično pomoč v zvezi z dobrim počutjem živali pri usmrtitvah. Središče bo zagotavljalo znanstveno oceno za nove metode omamljanja/novo opremo za omamljanje in na novo zgrajene klavnice ter akreditiralo organe za podeljevanje spričeval o usposobljenosti v zvezi z dobrim počutjem živali.

S predlogom bodo zagotovljene natančne opredelitve metod omamljanja. Prav tako bo vzpostavljen skupni sistem za odobritev novih metod omamljanja.

Predlog bo zagotovil, da se dobro počutje živali upošteva v vseh fazah procesa usmrčitve za namene obvladovanja bolezni. To bo pomenilo boljšo pripravljenost, pa tudi poseben nadzor nad dobrim počutjem živali in poročanje javnosti.

Predlog v skladu z uredbo o higieni dovoljuje zakol za zasebno rabo (npr. na kmetijah in dvoriščih), če so izpolnjene splošne zahteve te uredbe, zlasti v zvezi s predhodnim omamljanjem.

Pravna podlaga

Člen 37 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti.

Načelo subsidiarnosti

Načelo subsidiarnosti se uporablja, če predlog ni v izključni pristojnosti Skupnosti.

Države članice ne morejo v zadostni meri doseči ciljev predloga iz spodaj navedenega razloga.

Z mesom, krznom in drugimi izdelki, povezanimi z usmrčitvijo gojenih živali, se trguje na mednarodnem trgu. Z opremo za omamljanje in omejitvev premikanja se prav tako trži zunaj nacionalnih meja. Neskladnosti pri standardih držav članic za dobro počutje živali, ki urejajo usmrčitve živali, vplivajo na konkurenčnost klavnice, kmetov, valilnic in proizvajalcev opreme za omamljanje.

Ukrep Skupnosti bo lažje dosegel cilje predloga iz naslednjega razloga.

Z izdelki, pridobljenimi iz navedenih dejavnosti, se svobodno trguje znotraj EU. Zato bodo ukrepi EU verjetno imeli bolj usklajen učinek in bolj dosegli predlagane cilje.

Težko je najti kazalnike, ki bi nedvoumno odražali položaj glede ciljev predloga. Videti je, da raven uporabe nekaterih nepovrnljivih metod omamljanja odraža določeno mero izboljšanja na področju dobrega počutja perutnine ali prašičev. Vendar na uporabo metod omamljanja vplivajo tudi ekonomski dejavniki.

Področje uporabe predloga je omejeno na usmrčitve gojenih živali. Navedene dejavnosti so v veliki meri usklajene z drugo zakonodajo Skupnosti.

Usmrčitve hišnih živali ali usmrčitve kot del lova ali športa niso del predloga in ostanejo v pristojnosti posamezne države.

Predlog dopušča tudi nacionalne ukrepe, kar odraža določbe Protokola o zaščiti in dobrem počutju živali, ki se nanaša na potrebo po spoštovanju nacionalnih določb v zvezi z verskimi obredi, kulturnimi tradicijami in regionalno dediščino.

Zato je predlog v skladu z načelom subsidiarnosti.

Načelo sorazmernosti

Predlog je v skladu z načelom sorazmernosti iz naslednjih razlogov.

Uredba ima naslednje prednosti:

- zagotavlja enotno in sočasno uporabo v vseh državah članicah ter se izogne obremenitvi prenosa v nacionalno zakonodajo za države članice in Komisijo;
- posodobitev Uredbe se lahko izvede hitreje; to je dobrodošlo na tem področju, ki je predmet tehničnega in znanstvenega napredka.
- določa enotni sklop pravil, zaradi česar so pravila vidnejša, poleg tega pa jih nosilci dejavnosti in glavni trgovski partnerji EU lažje uporabljajo.

Predlog nima finančnih posledic za Skupnost. Ocena učinka je pokazala, da bodo finančne posledice v glavnem imeli nosilci dejavnosti, ki slabo izvajajo sedanja pravila EU. Poleg tega so bila uvedena prehodna obdobja za ukrepe, povezane z infrastrukturami klavnic, in za upoštevanje zaposlenih, ki že delajo v klavnicah. Za majhne klavnice se upošteva tudi odstopanje od zahteve po pooblaščenju za dobro počutje živali.

Ekonomska študija je prav tako pokazala, da večina tistih upravljavcev klavnic, ki izvajajo ukrepe iz predloga, meni, da so stroški relativno sprejemljivi, spremembe pa na splošno koristne za njihovo gospodarsko dejavnost.

Izbira instrumentov

Predlagani instrument: uredba.

Druga sredstva ne bi bila primerna iz naslednjih razlogov.

Vse posvetovane strani so soglasno zavrnille nezavezujoče instrumente kot edino sredstvo za doseg ciljev. Usmrnitev živali je dejavnost, za katero vse zainteresirane strani menijo, da je treba vzpostaviti enake minimalne konkurenčne pogoje za vse nosilce dejavnosti, ki jih morajo preverjati vlade.

Sedanja zakonodaja EU je direktiva, ki ni privedla do zadostne ravni uskladitve.

PRORAČUNSKE POSLEDICE

Predlog nima posledic za proračun Skupnosti.

DODATNE INFORMACIJE

Simulacija, pilotna faza in prehodno obdobje

Za predlog je veljalo ali bo veljalo prehodno obdobje.

Poenostavitev

Predlog predvideva poenostavitev zakonodaje.

S predlogom bo sedanja direktiva razveljavljena, prenos v nacionalno zakonodajo pa bo brezpredmeten. Poleg tega bo boljša vključitev v zakonodajo o varnosti živil olajšala izvajanje.

Razveljavitev obstoječe zakonodaje

Sprejetje predloga bo privedlo do razveljavitve obstoječe zakonodaje.

Evropski gospodarski prostor

Predlagani akt zadeva vprašanja EGP in ga je zato treba razširiti na Evropski gospodarski prostor.

Predlog

UREDBA SVETA

o zaščiti živali pri usmrčitvi

(Besedilo velja za EGP)

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti člena 37 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije²,

ob upoštevanju mnenja Evropskega parlamenta³,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora⁴,

po posvetovanju z Odborom regij⁵,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Direktiva Sveta 93/119/ES z dne 22. decembra 1993 o zaščiti živali pri zakolu ali usmrčitvi⁶ določa skupna minimalna pravila za zaščito živali pri zakolu ali usmrčitvi v Skupnosti. Navedena direktiva od sprejetja ni bila bistveno spremenjena.
- (2) Pri usmrčitvi lahko žival celo v najboljših razpoložljivih tehničnih razmerah čuti bolečino, je vznemirjena, jo je strah ali pa trpi na drugačne načine. Pri usmrčitvi so nekateri postopki lahko stresni, vsaka tehnika omamljanja pa ima nekatere pomanjkljivosti. Nosilci dejavnosti morajo sprejeti potrebne ukrepe, da se izognejo bolečini in zmanjšajo vznemirjenje in trpljenje živali med zakolom ali usmrčitvijo, ob upoštevanju najboljše prakse na tem področju in metod, odobrenih v skladu s to uredbo. Zato se šteje, da se je bolečini, vznemirjenju ali trpljenju mogoče izogniti, kadar nosilci dejavnosti kršijo eno od zahtev te uredbe ali uporabijo odobreno prakso brez preučitve najnovejšega tehničnega razvoja, ter pri tem živalim iz malomarnosti ali namerno povzročijo bolečino, vznemirjenje ali trpljenje.
- (3) Zaščita živali pri zakolu ali usmrčitvi je predmet zakonodaje Skupnosti od leta 1974, z Direktivo 93/119/ES pa je bila bistveno okrepljena. Vendar so bile ugotovljene velike razlike med državami članicami pri izvajanju navedene direktive, izpostavljeni pa so bili bistveni pomisleki glede dobrega počutja in razhajanja, ki lahko vplivajo na konkurenčnost med nosilci dejavnosti.
- (4) Dobro počutje živali je vrednota Skupnosti, zapisana v Protokolu o zaščiti in dobrem počutju živali, ki je priložen Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti⁷. Zaščita živali

² UL C xxx, xx.xx.xxxx, str. xx.

³ UL C xxx, xx.xx.xxxx, str. xx.

⁴ UL C xxx, xx.xx.xxxx, str. xx.

⁵ UL C xxx, xx.xx.xxxx, str. xx.

⁶ UL L 340, 31.12.1993, str. 21. Direktiva, kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo (ES) št. 1/2005 (UL L 3, 5.1.2005, str. 1).

pri zakolu ali usmrtni je vprašanje javnega pomena, ki vpliva na obnašanje potrošnika do kmetijskih proizvodov. Poleg tega izboljšanje zaščite živali pri zakolu prispeva k boljši kakovosti mesa, neposredno pa pozitivno vpliva na varnost pri delu v klavnicah.

- (5) Nacionalna zakonodaja v zvezi z zaščito živali pri zakolu ali usmrtni vpliva na konkurenco in s tem na delovanje notranjega trga kmetijskih proizvodov. Treba je vzpostaviti skupna pravila, da se zagotovi racionalen razvoj notranjega trga z navedenimi proizvodi.
- (6) Evropska agencija za varnost hrane (EFSA) je sprejela dve mnenji o vidikih glede dobrega počutja živali pri glavnih sistemih omamljanja in usmrtni nekaterih vrst živali, in sicer mnenje o vidikih glede dobrega počutja živali pri glavnih sistemih omamljanja in usmrtni glavnih tržnih vrst živali⁸ iz leta 2004 ter mnenje o vidikih glede dobrega počutja živali pri glavnih sistemih omamljanja in usmrtni, uporabljenih pri tržno gojenih srnjadi, kozah, zajcih, nojih, racah, goseh in prepelicah⁹ iz leta 2006. Zakonodaja Skupnosti na tem področju je treba posodobiti ob upoštevanju navedenih znanstvenih mnenj. V predlog nista bili vključeni priporočila za postopno opuščanje uporabe ogljikovega dioksida pri prašičih in perutnini ter za postopno opuščanje uporabe bazenov z vodo za omamljanje perutnine, ker je bilo v okviru ocene učinka ugotovljeno, da trenutno v EU nista ekonomsko upravičeni. Tudi druga priporočila ne smejo biti del te uredbe, ker se nanašajo na tehnične parametre, ki morajo biti del izvedbenih ukrepov ali kodeksa dobre prakse. Priporočila za farmsko gojene ribe niso bila vključena v predlog zaradi potrebe po nadaljnjem znanstvenem mnenju in ekonomski oceni na tem področju.
- (7) Svetovna organizacija za zdravje živali (OIE) je leta 2007 sprejela Zoosanitarni kodeks za kopenske živali, ki vključuje smernice za zakol in usmrtni živali za namene obvladovanja bolezni. Navedene mednarodne smernice vsebujejo priporočila glede ravnanja z živalmi, omejitev premikanja, omamljanja in izkrvavitve živali v klavnicah ter usmrtni živali v primeru izbruha nalezljivih bolezni. Navedene mednarodne standarde je prav tako treba upoštevati v tej uredbi.
- (8) Zakonodaja Skupnosti o varnosti živil, ki se uporablja za klavnice, je bila od sprejetja Direktive 93/119/ES bistveno spremenjena s sprejetjem Uredbe (ES) št. 852/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o higieni živil¹⁰ ter Uredbe (ES) št. 853/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o posebnih higienskih pravilih za živila živalskega izvora¹¹. Navedeni uredbi poudarjata odgovornost nosilcev dejavnosti živilske industrije za zagotovitev varnosti živil. Klavnice so prav tako predmet postopka predhodne odobritve, pri čemer pristojni organ pregleda gradnjo, ureditev in opremo, da se zagotovi, da so v skladu z ustreznimi tehničnimi pravili o varnosti živil. Vprašanja glede dobrega počutja živali morajo biti boljše vključena v klavnice ter gradnjo, ureditev in opremo, ki se v njih uporablja.

⁷ UL C 340, 10.11.1997, str. 110.

⁸ *The EFSA Journal* [Bilten EFSA] (2004) 45, str. 1.

⁹ *The EFSA Journal* [Bilten EFSA] (2006) 326, str. 1.

¹⁰ UL L 139, 30.4.2004, str. 1; popravljena različica (UL L 226, 25.6.2004, str. 3).

¹¹ UL L 139, 30.4.2004, str. 55; popravljena različica (UL L 226, 25.6.2004, str. 22). Uredba, kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo Komisije (ES) št. 1243/2007 (UL L 281, 25.10.2007, str. 8).

- (9) Uradni nadzor v živilski verigi je bil prav tako reorganiziran s sprejetjem Uredbe (ES) št. 882/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o izvajanju uradnega nadzora, da se zagotovi preverjanje skladnosti z zakonodajo o krmi in živilih ter s pravili o zdravstvenem varstvu živali in zaščiti živali¹², ter Uredbe (ES) št. 854/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o določitvi posebnih predpisov za organizacijo uradnega nadzora proizvodov živalskega izvora, namenjenih za prehrano ljudi¹³.
- (10) Pogoji, pod katerimi so gojene živali usmrčene, neposredno ali posredno vplivajo na trg živil, krme ali drugih proizvodov in konkurenčnost zadevnih nosilcev dejavnosti. Zato so takšne usmrtitve zajete v zakonodajo Skupnosti. Vendar so tradicionalno gojene vrste, kot so konji, osli, govedo, ovce, koze ali prašiči, lahko rejene tudi za druge namene, na primer kot hišne živali, živali za prireditve, živali za pomoč pri delu ali živali za šport. Kadar so živali takšnih vrst usmrčene za proizvodnjo živil ali drugih proizvodov, so navedene dejavnosti vključene v področje uporabe te uredbe. Zato usmrtitev divjih ali potepuških živali za namene uravnavanja populacije ne sme biti vključena v področje uporabe te uredbe.
- (11) Ribe se po fiziologiji bistveno razlikujejo od kopenskih živali, zakol in usmrtitev farmsko gojenih rib pa poteka v popolnoma drugačnem okviru, zlasti glede inšpekcije. Poleg tega je omamljanje rib veliko manj raziskano področje kot omamljanje drugih gojenih vrst. Za zaščito rib pri usmrtitvi je treba vzpostaviti ločene standarde. Zato je treba določbe, ki se uporabljajo za ribe, zaenkrat omejiti na glavno načelo. V okviru nadaljnjih pobud je treba obravnavati zakonodajne in nezakonodajne možnosti, te pobude pa Skupnost lahko sprejme na podlagi znanstvene ocene tveganja za zakol ali usmrtitev rib, ki jo izvede Evropska agencija za varnost hrane, in ob upoštevanju socialnih, ekonomskih in upravnih posledic.
- (12) Usmrtitev produktivnih živali, ki trpijo hude bolečine, je etična dolžnost, kadar takšnih bolečin ni mogoče olajšati na ekonomsko upravičen način. V večini primerov se živali lahko usmrtijo ob upoštevanju ustreznih pogojev za dobro počutje živali. V izjemnih primerih, kot so nesreče na oddaljenih krajih, kjer strokovno osebje z opremo živali ne more doseči, pa lahko upoštevanje pravil za optimalno dobro počutje živali njihovo trpljenje podaljšuje. Za dobro živali je zato usmrtitev v nujnih primerih primerno izključiti iz nekaterih določb te uredbe.
- (13) Živali so občasno lahko ljudem nevarne, pri čemer lahko ogrozijo človeška življenja, zadajo resne poškodbe ali prenesejo smrtonosne bolezni. Navedena tveganja se običajno preprečujejo z omejitvijo premikanja živali, vendar pa je za odpravo takšnih tveganj v nekaterih primerih morda treba nevarne živali usmrtiti. V navedenih primerih živali zaradi nujnosti primerov ni vedno možno usmrtiti v skladu s pogoji za dobro počutje živali. Zato je v navedenih primerih treba uvesti odstopanje od obveze za omamljanje ali neposredno usmrtitev živali.
- (14) Pri lovu se pogoji za usmrtitev močno razlikujejo od pogojev, ki se uporabljajo za gojene živali, za lov pa prav tako velja posebna zakonodaja. Zato je usmrtitve v okviru lova primerno izključiti iz področja uporabe te uredbe.

¹² UL L 191, 28.5.2004, str. 1. Uredba, kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo Komisije (ES) št. 737/2008 (UL L 201, 30.7.2008, str. 29).

¹³ UL L 226, 25.6.2004, str. 83. Uredba, kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo Sveta (ES) št. 1791/2006 (UL L 363, 20.12.2006, str. 1).

- (15) Protokol o zaščiti in dobrem počutju živali pri oblikovanju in izvajanju politik Skupnosti o, med drugim, kmetijstvu in notranjem trgu prav tako poudarja potrebo po upoštevanju zakonodajnih ali upravnih določb in običajev držav članic, zlasti v zvezi z verskimi obredi, kulturnimi tradicijami in regionalno dediščino. Zato je iz področja uporabe te uredbe primerno izključiti kulturne dogodke, pri katerih bi upoštevanje zahtev glede dobrega počutja živali negativno vplivalo na samo naravo dogodka.
- (16) Kulturne tradicije poleg tega predstavljajo podedovan, ustaljen ali običajen vzorec mišljenja, dejanj ali obnašanja, ki dejansko vključuje koncept nečesa, kar nam prenesejo ali nas naučijo predniki. Prispevajo h krepitvi dolgotrajnih socialnih vezi med generacijami. Usmrčitve živali v okviru navedenih dogodkov je primerno izključiti iz področja uporabe te uredbe, če da navedene dejavnosti ne vplivajo na trg živalskih proizvodov in se ne izvajajo za proizvodne namene.
- (17) Zakol perutnine in lagomorfov za zasebno porabo se ne izvaja v tolikšni meri, da bi lahko vplival na konkurenčnost tržnih klavnic. Poleg tega prizadevanja javnih organov, potrebna za odkrivanje in nadzorovanje takšnih dejavnosti, ne bi bila sorazmerna z morebitnimi težavami. Zato je navedene dejavnosti primerno izključiti iz področja uporabe te uredbe.
- (18) Odstopanje od omamljanja v primeru ritualnega zakola v klavnicah je bilo odobreno z Direktivo 93/119/ES. Glede na to, da so bile določbe Skupnosti, ki se uporabljajo za ritualne zakole, različno prenesene v nacionalno zakonodajo glede na nacionalni okvir, in da nacionalna pravila vključujejo razsežnosti, ki presegajo namen te uredbe, je pomembno, da se ohrani odstopanje od omamljanja živali pred zakolom, vendar je pri tem vsaki državi članici zagotovljena določena raven subsidiarnosti. Tako ta uredba spoštuje svobodo vere in pravico izražanja vere ali prepričanja, pri bogoslužju, pouku, običajih in obredih, kot je navedeno v členu 10 Listine o temeljnih pravicah Evropske unije.
- (19) Obstajajo zadostni znanstveni dokazi, da so vretenčarji čuteča bitja, ki morajo biti zajeta v področje uporabe te uredbe. Plazilci in dvoživke pa se v Skupnosti običajno ne gojijo, zato jih ne bi bilo primerno ali sorazmerno vključiti v področje uporabe te uredbe.
- (20) Veliko metod usmrtitev je za živali bolečih. Zato je omamljanje potrebno, da se pred ali med usmrtitvijo živali zmanjšata zavest in občutljivost. Merjenje izgube zavesti in občutljivosti živali je kompleksno in ga je treba izvajati v skladu z znanstveno odobreno metodologijo. S spremljanjem na podlagi kazalnikov pa je treba oceniti učinkovitost postopka v praktičnih razmerah.
- (21) Spremljanje učinkovitosti omamljanja v glavnem temelji na oceni zavesti in občutljivosti živali. Zavest živali je v bistvu njena zmožnost, da čuti in nadzoruje prostovoljno mobilnost. Kljub nekaterim izjemam, kot so elektroimobilizacije ali drugače povzročene paralize, se lahko predvideva, da je žival nezavestna, kadar ni več v svojem naravnem stoječem položaju, ni budna in ne kaže pozitivnih ali negativnih čustev, kot sta strah ali razburjenje. Občutljivost živali je v bistvu njena zmožnost, da občuti bolečino. Na splošno se lahko predvideva, da je žival neobčutljiva, kadar nima refleksov ali se ne odziva na dražljaje, kot so zvok, vonj, svetloba ali dotik.
- (22) Nove metode omamljanja se redno razvijajo in ponujajo na trgu, tako da se je mogoče spopasti z novimi izzivi kmetijske in mesne industrije. Zato je pomembno, da Skupnost Komisijo pooblasti, da odobri nove metode omamljanja ob ohranitvi enotne in visoke ravni zaščite živali.

- (23) Kodeks dobre prakse je potreben, da nosilec dejavnosti in pristojnim organom zagotovi posebne informacije o parametrih, ki jih je treba uporabiti, da se zagotovi visoka raven zaščite živali ob ohranjanju enakih konkurenčnih pogojev za nosilce dejavnosti. Zato je nujno, da Skupnost Komisijo pooblasti, da sprejme kodeks dobre prakse.
- (24) Nekatere metode omamljanja, odvisno od njihove uporabe, lahko privedejo do smrti brez bolečin in ob zmanjšanju vznemirjenja ali trpljenja živali. Zato ni treba razlikovati med povrnljivimi in nepovrnljivimi metodami omamljanja.
- (25) Pogoji, pod katerimi se živali omamljajo, in rezultati takšnega omamljanja se v praksi razlikujejo zaradi mnogih dejavnikov. Zato je treba redno ocenjevati rezultate omamljanja. V ta namen morajo nosilci dejavnosti uvesti reprezentativni vzorec za preverjanje učinkovitosti svojih praks omamljanja, ob upoštevanju homogenosti skupine živali ter drugih pomembnih dejavnikov, kot sta uporabljena oprema in udeleženo osebje.
- (26) Na dobro počutje živali v glavnem vpliva vsakodnevno upravljanje postopkov, zanesljivi rezultati pa so možni le, če nosilci dejavnosti razvijejo orodja za spremljanje, s katerimi ocenijo njihov učinek. Zato je v vseh fazah proizvodnje treba razviti standardne operativne postopke, ki morajo temeljiti na oceni tveganja. Vključevati morajo jasne cilje, odgovorne osebe, način delovanja, merljiva merila sprejemljivosti ter postopke spremljanja in beleženja.
- (27) Dobro usposobljeno in spretno osebje izboljšuje razmere za ravnanje z živalmi. Usposobljenost v zvezi z dobrim počutjem živali pomeni znanje o osnovnih vedenjskih vzorcih in potrebah zadevnih vrst ter znakov zavesti in občutljivosti. Prav tako vključuje strokovne izkušnje in znanje glede uporabljene opreme za omamljanje. Zato mora osebje za usmrnitev živali za prehrano ljudi in osebje za nadzor sezonskih usmrnitev kožuharjev imeti spričevalo o usposobljenosti za postopke, ki jih opravlja. Zahteva po spričevalu o usposobljenosti za drugo osebje za usmrnitev živali pa bi bila nesorazmerna z zastavljenimi cilji.
- (28) Za osebje z večletnimi izkušnjami se lahko predvideva, da ima določeno raven strokovnega znanja. Zato je treba za takšno osebje v tej uredbi določiti prehodno obdobje v zvezi z zahtevami po spričevalu o usposobljenosti.
- (29) Oprema za omamljanje je razvita in oblikovana tako, da je učinkovita v določenem kontekstu. Zato morajo proizvajalci uporabnikom zagotoviti podrobna navodila glede pogojev, pod katerimi se oprema mora uporabljati in vzdrževati, da se zagotovi optimalno dobro počutje živali.
- (30) Za zagotovitev učinkovitosti je treba primerno vzdrževati opremo za omamljanje in omejitev premikanja. Pri opremi, ki se uporablja intenzivno, je morda treba zamenjati nekatere dele, celo učinkovitost opreme, ki se uporablja le občasno, pa se lahko zmanjša zaradi korozije ali drugih okoljskih dejavnikov. Prav tako je nekatero opremo treba natančno kalibrirati. Zato morajo nosilci dejavnosti izvajati postopke za vzdrževanje navedene opreme.
- (31) V primeru neuspešnega omamljanja lahko živali trpijo. Zato mora ta uredba določiti ustrezno rezervno opremo za omamljanje, da se zmanjša bolečina, vznemirjenje ali trpljenje živali.
- (32) Uredba (ES) št. 854/2004 določa seznam obratov, iz katerih je dovoljen uvoz določenih proizvodov živalskega porekla v Skupnost. Za namene navedenega seznama

je treba upoštevati splošne zahteve in dodatne zahteve za klavnice, določene v tej uredbi.

- (33) Klavnice in oprema, ki se v njih uporablja, se oblikovane za določene kategorije živali in zmogljivosti. Kadar so navedene zmogljivosti presežene ali kadar se oprema uporablja za namene, za katere ni bila oblikovana, to negativno vpliva na dobro počutje živali. Zato je treba pristojnim organom predložiti informacije glede teh vidikov, ki morajo biti del postopka odobritve klavnic.
- (34) Mobilne klavnice zmanjšujejo potrebo po prevozu živali na dolge razdalje in tako lahko prispevajo k zaščiti dobrega počutja živali. Vendar se tehnične omejitve za mobilne klavnice in nemobilne klavnice razlikujejo, zato je tehnična pravila mogoče treba prilagoditi. Zato mora ta uredba zagotoviti možnost odstopanj za mobilne klavnice od zahtev v zvezi z gradnjo, ureditvijo in opremo klavnic.
- (35) Pri gradnji, ureditvi in opremi klavnic je viden stalni znanstveni in tehnični napredek. Zato je pomembno, da Skupnost Komisijo pooblasti, da spremeni zahteve, ki se uporabljajo za gradnjo, ureditev in opremo klavnic, ob ohranjanju enake in visoke ravni zaščite živali.
- (36) Smernice so potrebne, da nosilec dejavnosti in pristojnim organom zagotovijo posebne informacije o gradnji, ureditvi in opremi klavnic, da se zagotovi visoka raven zaščite živali ob ohranjanju enakih konkurenčnih pogojev za nosilce dejavnosti. Zato je nujno, da Skupnost Komisijo pooblasti, da sprejme takšne smernice.
- (37) Pri usmrtni brez omamljanja je treba natančno prerezati vrat, da se zmanjša trpljenje. Poleg tega je pri živalih, katerim premikanje po prerezu vratu ni mehansko omejeno, verjetna upočasnitev procesa krvavitve, pri čemer se po nepotrebem podaljša trpljenje živali. Živalim, usmrčenim brez omamljanja, je zato treba posamično omejiti premikanje.
- (38) Pri ravnanju z živalmi in omejitvi premikanja v klavnicah je viden stalni znanstveni in tehnični napredek. Zato je pomembno, da Skupnost Komisijo pooblasti, da spremeni zahteve, ki se uporabljajo za ravnanje z živalmi in omejitve premikanja pred zakolom, ob ohranjanju enake in visoke ravni zaščite živali.
- (39) Smernice so potrebne, da nosilec dejavnosti in pristojnim organom zagotovijo posebne informacije o ravnanju z živalmi in omejitvi premikanja pred zakolom, da se zagotovi visoka raven zaščite živali ob ohranjanju enakih konkurenčnih pogojev za nosilce dejavnosti. Zato je nujno, da Skupnost Komisijo pooblasti, da sprejme takšne smernice.
- (40) Izkušnje v nekaterih državah članicah kažejo, da je določitev posebej usposobljene osebe kot pooblaščenca za dobro počutje živali za usklajevanje in spremljanje izvajanja operativnih postopkov za dobro počutje živali v klavnicah privedla do pozitivnih pridobitev na področju dobrega počutja živali. Zato je ta ukrep treba sprejeti po vsej Skupnosti. Pooblaščenec za dobro počutje živali mora imeti ustrezna pooblastila in mora biti ustrezno tehnično usposobljen, da lahko osebu v klavnicah zagotovi zadevna navodila.
- (41) Za majhne klavnice, ki so predvsem vključene v neposredno prodajo živil končnemu potrošniku, ni potreben kompleksen sistem upravljanja za izvajanje splošnih načel te uredbe. Zahteva po pooblaščenca za dobro počutje živali bi zato bila nesorazmerna s cilji, zastavljenimi v navedenih primerih, ta uredba pa mora za takšne klavnice zagotoviti odstopanje od navedene zahteve.

- (42) Depopulacija pogosto vključuje obvladovanje kriznih razmer z vzporednimi prednostnimi nalogami, kot so zdravje živali, javno zdravje, okolje ali dobro počutje živali. Medtem ko je usklajevanje s pravili za dobro počutje živali pomembno v vseh fazah procesa depopulacije, pa lahko usklajevanje za navedenimi pravili v izjemnih okoliščinah ogrozi človekovo zdravje ali pa znatno upočasni proces izkoreninjenja bolezni, pri čemer je še več živali izpostavljenih bolezni in smrti.
- (43) V skladu s tem je pristojnim organom treba dovoliti odstopanje od nekaterih določb te uredbe za vsak primer posebej, kadar je zaradi zdravstvenega stanja živali treba živali usmrtiti in/ali kadar ni na voljo nobenih primernih alternativ za zagotovitev optimalnega dobrega počutja živali. Vendar takšna odstopanja ne smejo nadomestiti ustreznega načrtovanja. Zaradi tega je treba izboljšati raven načrtovanja, dobro počutje živali pa je treba ustrezno vključiti v načrte ukrepov za nalezljive bolezni.
- (44) Sodobna oprema za omamljanje in omejitev premikanja je vse bolj kompleksna in izpopolnjena, zato sta zanjo potrebna posebno strokovno znanje in analiza. Zato morajo države članice ustanoviti ali, kjer že obstajajo, določiti posebna središča znanstvene in tehnološke odličnosti kot referenčna središča, na katera se lahko uradniki obrnejo, kadar je treba oceniti opremo ali metode za omamljanje živali.
- (45) Učinkovitost vsake metode omamljanja temelji na nadzoru glavnih parametrov in rednem ocenjevanju metode. Razvoj nacionalnega kodeksa dobre prakse o dobrem počutju živali za glavne parametre, kazalnike in postopke spremljanja pri usmrtitvi živali je zato ključnega pomena, kadar je nosilec dejavnosti in pristojnim organom treba zagotoviti ustrezna navodila za dobro počutje živali.
- (46) Za razvoj takšnega kodeksa so potrebni znanstvena spoznanja, praktične izkušnje in dogovor med zainteresiranimi stranmi. Zato mora referenčno središče ali referenčna mreža v vsaki državi članici opravljati to nalogo v sodelovanju z zadevnimi zainteresiranimi stranmi.
- (47) Izdajanje spričeval o usposobljenosti mora biti enotno. Organe ali enote, ki izdajajo spričevala o usposobljenosti, je zato treba akreditirati v skladu z doslednimi standardi, akreditirati pa jih mora en sam nacionalni organ. V skladu s tem mora to vlogo prevzeti referenčno središče.
- (48) Uredba (ES) št. 882/2004 določa, da mora pristojni organ v primeru neskladnosti sprejeti nekatere ukrepe, zlasti v zvezi s pravili o dobrem počutju živali. V skladu s tem je treba določiti samo sprejetje dodatnih ukrepov, ki so značilni za to uredbo.
- (49) Uredba (ES) št. 178/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2002 o določitvi splošnih načel in zahtevah živilske zakonodaje, ustanovitvi Evropske agencije za varnost hrane in postopkih, ki zadevajo varnost hrane¹⁴, določa, da EFSA spodbuja povezovanje nacionalnih referenčnih središč v mreže, da olajša znanstveno sodelovanje, izmenjavo informacij, razvoj in izvajanje skupnih projektov ter izmenjavo strokovnega znanja in najboljše prakse na področju živilske zakonodaje. Dobro počutje živali je zajeto v področje uporabe Uredbe (ES) št. 178/2002, zato je povezovanje referenčnih centrov iz te uredbe v mreže pomembna vloga, ki jo EFSA mora prevzeti in razviti.

¹⁴ UL L 31, 1.2.2002, str. 1. Uredba, kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo Komisije (ES) št. 202/2008 (UL L 60, 5.3.2008, str. 17).

- (50) Izdajanje spričeval o usposobljenosti in tečajih usposabljanja morajo biti enotni. Zato mora ta uredba določiti obveznosti držav članic v zvezi s tem ter podrobnosti za odobritev, začasen preključ ali odvzem spričeval o usposobljenosti.
- (51) Za gradnjo, ureditev in opremo klavnic so potrebni dolgoročno načrtovanje in naložbe. V skladu s tem mora ta uredba določiti primerno prehodno obdobje, da se industriji omogoči potreben čas za prilagoditev ustreznim zahtevam iz te uredbe. V navedenem obdobju morajo še naprej veljati zahteve Direktive 93/119/ES, ki se uporabljajo za gradnjo, ureditev in opremo klavnic.
- (52) Države članice morajo določiti pravila o kaznih za kršitve določb te uredbe in zagotoviti njihovo izvajanje. Navedene kazni morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.
- (53) V skladu z načeli sorazmernosti je za doseg osnovnega cilja zaščite živali pri usmrtitvi nujno in primerno določiti pravila za usmrtitev živali za proizvodnjo živil, volne, kože, krzna ali drugih proizvodov ter za povezane postopke. Ta uredba v skladu s tretjim odstavkom člena 5 Pogodbe ne presega tistega, kar je potrebno za doseg zastavljenih ciljev.
- (54) Ukrepe, potrebne za izvajanje te uredbe, je treba sprejeti v skladu s Sklepom Sveta 1999/468/ES z dne 28. junija 1999 o določitvi postopkov za uresničevanje izvedbenih pooblastil, dodeljenih Komisiji¹⁵ –

SPREJEL NASLEDNJO UREDBO:

POGLAVJE I

Vsebina, področje uporabe in opredelitev pojmov

Člen 1

Vsebina in področje uporabe

1. Ta uredba določa pravila za usmrtitev živali za proizvodnjo živil, volne, kože, krzna ali drugih proizvodov ter za povezane postopke.
Vendar se za ribe uporablja samo člen 3(1).
Poglavje II, razen člena 3(1) in (2) tega poglavja, poglavje III in poglavje IV, razen člena 16 tega poglavja, se ne uporabljajo pri usmrtitvah v nujnih primerih in kadar usklajevanje z navedenimi določbami lahko privede do neposrednega in resnega tveganja za zdravje ali varnost ljudi.
2. Ta uredba se ne uporablja:
 - (a) kadar živali usmrtijo:
 - (i) v okviru tehničnih ali znanstvenih poskusov, ki se izvajajo pod nadzorom pristojnega organa;
 - (ii) v okviru lova;
 - (iii) v okviru kulturnih ali športnih dogodkov;

¹⁵ UL L 184, 17.7.1999, str. 23.

- (iv) veterinarji v okviru njihove zdravniške prakse.
- (b) za perutnino in lagomorfe, ki jih zakolje njihov lastnik za zasebno porabo zunaj klavnice.

Člen 2

Opredelevanje pojmov

V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (a) „usmrtitev“ pomeni vsak nameren postopek, ki povzroči smrt živali;
- (b) „povezani postopki“ pomeni postopke, kot so ravnanje z živalmi ter začasna namestitve, omejitve premikanja, omamljanje in izkrvavitev živali, ki se izvajajo v kontekstu in na kraju, kjer so usmrčene;
- (c) „žival“ pomeni vsakega vretenčarja, razen plazilcev in dvoživk;
- (d) „usmrtitev v nujnem primeru“ pomeni usmrtitev poškodovanih ali bolnih živali, ki imajo hude bolečine ali trpijo in kadar te bolečine ali trpljenja ni možno drugače praktično olajšati;
- (e) „začasna namestitve“ pomeni namestitve živali v hlevih, ogradah, pokritih površinah ali na poljih, povezanih s postopki v klavnici ali z delom teh postopkov;
- (f) „omamljanje“ pomeni vsak nameren proces, ki povzroči izgubo zavesti in občutljivosti brez bolečine, vključno z vsakim procesom, ki privede do takojšnje smrti;
- (g) „verski obred“ pomeni vrsto dejanj, povezanih z zakolom živali in določenih v skladu z vero, kot sta islam ali judovstvo;
- (h) „kulturni ali športni dogodki“ pomeni dogodke, ki so v bistvu in predvsem povezani z dolgo uveljavljenimi kulturnimi tradicijami ali športnimi dejavnostmi, vključno z dirkami ali drugimi oblikami tekmovanja, kadar pri tem ne gre za proizvodnjo mesa ali drugih živalskih proizvodov ali kadar je navedena proizvodnja obrobne pomena v primerjavi z dogodkom samim in ni ekonomsko pomembna;
- (i) „standardni operativni postopki“ pomeni sklop pisnih navodil, katerih cilj je doseči enotnost izvajanja določene funkcije ali standarda;
- (j) „zakol“ pomeni usmrtitev živali za prehrano ljudi;
- (k) „klavnica“ pomeni vsak obrat, ki se uporablja za zakol kopenskih živali;
- (l) „nosilec dejavnosti“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo, odgovorno za podjetje, ki izvaja dejavnosti, zajete v tej uredbi;
- (m) „kožuharji“ pomeni živali vrste sesalcev, ki so primarno gojene za proizvodnjo krzna, kot so kune, dihurji, lisice, rakuni, nutrije in činčile;
- (n) „depopulacija“ pomeni proces usmrtitve živali zaradi javnega zdravja, zdravja živali, dobrega počutja živali ali varstva okolja pod nadzorom pristojnega organa;
- (o) „perutnina“ pomeni ptice za rejo, vključno s pticami, ki se ne štejejo za domače ptice, vendar so gojene kot domače živali, z izjemo ratitov;
- (p) „lagomorfi“ pomeni kunce in zajce.

POGLAVJE II

Splošne zahteve

Člen 3

Splošne zahteve za usmrnitev in povezane postopke

1. Živalim se med usmrčitvijo in povezanimi postopki prihrani vsakršna bolečina, vznemirjenje ali trpljenje.
2. Nosilci dejavnosti za namene odstavka 1 zlasti sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev:
 - (a) da je poskrbljeno za fizično udobje in zaščito živali, zlasti za njihovo čistočo in toplotno ugodje, ter da so preprečeni padci ali zdrsi;
 - (b) da so živali zaščitene pred poškodbami in boleznimi;
 - (c) da se pri ravnanju z živalmi in njihovi nastanitvi upošteva njihovo naravno vedenje;
 - (d) da živali ne kažejo znakov bolečine, strahu, napadalnosti ali drugega neobičajnega vedenja;
 - (e) da živali ne trpijo zaradi daljšega pomanjkanja krme ali vode;
 - (f) da je živalim preprečen negativen medsebojni vpliv.
3. Objekti, ki se uporabljajo za usmrnitev in povezane postopke, so oblikovani, zgrajeni, vzdrževani in se uporabljajo v skladu z obveznostmi iz odstavkov 1 in 2 pod pričakovanimi pogoji dejavnosti objekta skozi vse leto.

Člen 4

Metode za usmrnitev

1. Živali so usmrčene samo po metodi, ki zagotavlja takojšnjo smrt, ali po omamljanju.
2. Z odstopanjem od odstavka 1, kadar so takšne metode določene v skladu z verskimi obredi, je žival lahko usmrčena brez predhodnega omamljanja, če je usmrnitev izvedena v klavnici.

Vendar se države članice lahko odločijo, da tega odstopanja ne uporabijo.

Člen 5

Omamljanje

1. Omamljanje se izvaja v skladu z metodami iz Priloge I.
2. Osebe, pristojno za omamljanje, opravlja redne preglede za zagotovitev, da žival ne kaže znakov zavesti ali občutljivosti v obdobju med koncem procesa omamljanja in potrditvijo smrti.

Navedeni pregledi se opravijo na zadostno reprezentativnem vzorcu živali, njihova pogostost pa se določi ob upoštevanju rezultata predhodnih pregledov in vsakršnega dejavnika, ki bi lahko vplival na učinkovitost procesa omamljanja.

3. Priloga I se lahko spremeni v skladu s postopkom iz člena 22(2), tako da se upoštevata znanstveni in tehnični napredek.

Vendar mora vsaka taka sprememba zagotoviti raven dobrega počutja živali, ki je vsaj enakovredna ravni obstoječih metod, kot je prikazano z znanstvenimi dokazi, objavljenimi v ustreznih, mednarodno priznanih in strokovno pregledanih člankih.

4. Kodeks dobre prakse Skupnosti v zvezi z metodami iz Priloge I se lahko sprejme v skladu s postopki iz člena 22(2).

Člen 6

Standardni operativni postopki

1. Usmrnitev živali in povezani postopki se načrtujejo vnaprej in izvajajo v skladu s standardnimi operativnimi postopki.
2. Nosilci dejavnosti sestavijo in izvajajo takšne standardne operativne postopke, da zagotovijo izvajanje usmrtitve in povezanih postopkov v skladu s členom 3(1).

V standardnih operativnih postopkih so v zvezi z omamljanjem:

- (a) upoštevana priporočila proizvajalcev;
 - (b) za vsako uporabljeno metodo omamljanja določeni glavni parametri iz poglavja I Priloge I.
3. Standardni operativni postopki so na zahtevo na voljo pristojnim organom.

Člen 7

Raven usposobljenosti in spričevalo o usposobljenosti

1. Usmrnitev in povezane postopke izvajajo samo osebe z ustrežno ravniyo usposobljenosti v skladu s pravili iz te uredbe.
2. Naslednje klavne postopke izvajajo samo osebe s spričevalom o usposobljenosti za takšne postopke, kot je določeno v členu 18:
 - (a) ravnanje z živalmi in skrb za živali pred omejitvijo premikanja;
 - (b) omejitev premikanja živali za namene omamljanja ali usmrtitve;
 - (c) omamljanje živali;
 - (d) ocena učinkovitega omamljanja;
 - (e) pritrjevanje živih živali na obešala ali dvigovanje živih živali;
 - (f) izkrvavitev živih živali.
3. Usmrnitev kožuharjev nadzoruje oseba s spričevalom o usposobljenosti iz člena 18, ki velja za vse postopke, izvedene pod njenim nadzorom.

Člen 8

Navodila za uporabo opreme za omejitev premikanja in omamljanje

Izdelki, ki se tržijo ali oglašujejo kot oprema za omejitev premikanja in omamljanje, se ne dajejo v promet brez ustreznih navodil za uporabo in vzdrževanje, tako da zagotavljajo optimalne pogoje za dobro počutje živali.

Navedena navodila zlasti opredeljujejo:

- (a) kategorije ali teže živali, za katere se oprema uporablja;
- (b) priporočene parametre, ki ustrezajo različnim možnim uporabam, vključno z glavnimi parametri iz Priloge I;
- (c) metodo za spremljanje učinkovitosti opreme za omamljanje glede skladnosti s pravili iz te uredbe.

Ta člen se uporablja, kadar sta omejitev premikanja ali omamljanje med funkcijami takšne opreme.

Člen 9

Uporaba opreme za omejitev premikanja in omamljanje

1. Vso opremo za omejitev premikanja ali omamljanje živali uporablja, vzdržuje in preverja ustrezno usposobljeno osebo v skladu z navodili proizvajalca.
2. Med klavnimi postopki je na kraju samem nemudoma na voljo ustrezna rezervna oprema za omamljanje, ki se uporablja v primeru neuspešnosti prvotno uporabljene opreme za omamljanje.

Člen 10

Uvoz iz tretjih držav

Zahteve iz poglavij II in III te uredbe so pomembne za namene člena 12(2)(a) Uredbe (ES) št. 854/2004.

POGLAVJE III

Dodatne zahteve, ki se uporabljajo za klavnice

Člen 11

Gradnja, ureditev in oprema klavnic

1. Gradnja in ureditev klavnic ter oprema, ki se v njih uporablja, so v skladu s pravili iz Priloge II.
2. Pristojni organ iz člena 4 Uredbe (ES) št. 853/2004 za namene te uredbe za vsako klavnico odobri:
 - (a) največjo zmogljivost za vsako klavno linijo;

- (b) kategorije živali in težo, za katero se razpoložljiva oprema za omejitve premikanja ali omamljanje lahko uporablja;
 - (c) največjo zmogljivost za vsako površino za začasno namestitve kopitarjev, goveda, ovc, koz in prašičev ter perutnine in lagomorfov.
3. V skladu s postopkom iz člena 22(2) se lahko sprejmejo:
- (a) odstopanja od pravil iz Priloge II za mobilne klavnice;
 - (b) spremembe, potrebne za prilagoditev Priloge II, da se upoštevata znanstveni in tehnični napredek.
4. Smernice za izvajanje odstavka 2 tega člena in Priloge II se lahko sprejmejo v skladu s postopkom iz člena 22(2).

Člen 12

Ravnanje in omejitve premikanja pred zakolom

1. Nosilci dejavnosti zagotovijo skladnost z operativnimi pravili za klavnice iz Priloge III.
 2. Nosilci dejavnosti zagotovijo mehansko omejitev možnosti živali, usmrčenih brez omamljanja.
 3. Ne glede na člen 3(1) so prepovedane naslednje metode omejitve premikanja:
 - (a) obešanje ali dvigovanje živali za noge;
 - (b) mehansko vpenjanje nog živali;
 - (c) lomljenje nog, prerezovanje kit na nogah ali oslepitev živali;
 - (d) prerezovanje hrbtenjače, na primer z nožem ali bodalom;
 - (e) uporaba električnega toka, ki živali ne omami ali usmrti v nadzorovanih okoliščinah, zlasti vsakršnega električnega toka, ki ne steče skozi celotne možgane.
- Vendar se točki (a) in (b) ne uporabljata za obešala za perutnino.
4. Priloga III se lahko spremeni v skladu s postopkom iz člena 22(2), da se upoštevata znanstveni in tehnični napredek.
 5. Smernice za izvajanje pravil iz Priloge III se lahko sprejmejo v skladu s postopkom iz člena 22(2).

Člen 13

Spremljanje pri zakolu

1. Nosilci dejavnosti uvedejo in izvajajo ustrezne postopke spremljanja, da preverijo in potrdijo, ali so živali za zakol v obdobju med koncem procesa omamljanja in potrditvijo smrti uspešno omamljene.

2. Postopki spremljanja iz odstavka 1 vključujejo vsaj:
 - (a) imena oseb, pristojnih za postopek spremljanja;
 - (b) kazalnike, oblikovane za odkrivanje znakov nezavesti in zavesti ali občutljivosti živali, ki so v postopku usmrtnitve v skladu s členom 4(1), ali znakov življenja pri živalih, ki so v postopku zakola v skladu s prvim odstavkom člena 4(2);
 - (c) merila sprejemljivosti, da se določi, ali so rezultati kazalnikov iz točke (b) zadovoljivi ali ne;
 - (d) okoliščine in/ali čas, v katerih ali v katerem se mora izvajati spremljanje;
 - (e) število živali v vsakem vzorcu, ki ga je treba preveriti med spremljanjem;
 - (f) ustrezne postopke za zagotovitev, da se v primeru neizpolnjevanja meril iz točke (c) postopki omamljanja ali usmrtnitve pregledajo, da se ugotovijo vzroki kakršnih koli pomanjkljivosti in da se navedeni postopki po potrebi spremenijo.
3. Postopek spremljanja se uvede za vsako klavno linijo, pri kateri se uporablja drugačna oprema za omamljanje.
4. Pogostost pregledov v okviru spremljanja je odvisna od glavnih dejavnikov tveganja, kot so spremembe glede vrste zaklane živali ali delovne navade osebja, določiti pa jih je treba tako, da zagotovijo rezultate z visoko ravnijo zanesljivosti.
5. Kodeks dobre prakse Skupnosti v zvezi s postopki spremljanja v klavnicah se lahko sprejme v skladu s postopkom iz člena 22(2).

Člen 14

Pooblaščenec za dobro počutje živali

1. Nosilci dejavnosti določijo pooblaščenca za dobro počutje živali za vsako klavnico, ki je v navedeni klavnici pristojen za zagotavljanje skladnosti s pravili iz te uredbe. Pooblaščenec o vprašanih v zvezi z dobrim počutjem živali poroča neposredno nosilcu dejavnosti.
2. Pooblaščenec za dobro počutje živali je neposredno odgovoren nosilcu dejavnosti in lahko od osebja v klavnici zahteva, da izvede vsakršne sanacijske ukrepe, potrebne za zagotovitev skladnosti s pravili iz te uredbe.
3. Pristojnosti pooblaščenca za dobro počutje živali so določene v standardnih operativnih postopkih klavnice, zadevno osebje pa je o njih obveščeno na učinkovit način.
4. Pooblaščenec za dobro počutje živali ima spričevalo o usposobljenosti v skladu s členom 18 za vse postopke, ki se izvajajo v klavnicah, za katere je pristojen.
5. Odstavka 1 in 4 se ne uporabljata za klavnice, v katerih se zakolje manj kot 1 000 glav sesalcev ali 150 000 glav perutnine na leto.

POGLAVJE IV

Depopulacija in usmrnitev v nujnih primerih

Člen 15

Depopulacija

1. Pristojni organ in nosilci dejavnosti, vključeni v postopek depopulacije, pred začetkom postopka določijo akcijski načrt za zagotovitev skladnosti s pravili iz te uredbe.

V načrte ukrepov, ki jih zahteva zakonodaja Skupnosti o zdravju živali, se na podlagi hipoteze iz načrta ukrepov glede velikosti in kraja suma izbruha zlasti vključijo načrtovane metode usmrnitve in ustrezni standardni operativni postopki za zagotovitev skladnosti s pravili iz te uredbe.

2. Pristojni organ in nosilci dejavnosti, vključeni v postopek depopulacije:
 - (a) zagotavljajo, da se takšni postopki izvajajo v skladu z akcijskim načrtom iz odstavka 1;
 - (b) sprejmejo vsak ustrezen ukrep za zaščito dobrega počutja živali pod najboljšimi možnimi pogoji.
3. Pristojni organ za namene tega člena in v izjemnih okoliščinah lahko odobri odstopanja od ene ali več določb te uredbe, kadar meni, da bi skladnost verjetno vplivala na zdravje ljudi ali znatno upočasnila proces izkoreninjenja bolezni.
4. Pristojni organ iz odstavka 1 v enem letu od datuma zaključka postopka depopulacije Komisiji predloži in objavi, zlasti na internetu, poročilo o oceni rezultatov depopulacije.

Navedeno poročilo zlasti vključuje:

- (a) razloge za depopulacijo;
 - (b) število in vrste usmrčenih živali;
 - (c) uporabljene metode omamljanja in usmrnitve;
 - (d) opis nastalih težav in, po potrebi, najdene rešitve za lajšanje ali zmanjševanje trpljenja zadevnih živali;
 - (e) vsako odobreno odstopanje v skladu z odstavkom 3.
5. Smernice za sestavljanje in izvajanje akcijskih načrtov za depopulacijo se lahko sprejmejo v skladu s postopkom iz člena 22(2).

Člen 16

Usmrnitev v nujnih primerih

Osebe, odgovorne za zadevne živali, pri usmrnitvi v nujnih primerih sprejmejo vse potrebne ukrepe za čimprejšnjo usmrnitev živali.

POGLAVJE V

Pristojni organ

Člen 17

Referenčna središča

1. Vsaka država članica določi nacionalno referenčno središče (v nadaljnjem besedilu: referenčno središče) za opravljanje naslednjih nalog:
 - (a) zagotavljanje znanstvenega in tehničnega znanja v zvezi z odobritvijo klavnic;
 - (b) ocenjevanje novih metod omamljanja;
 - (c) aktivno spodbujanje nosilcev dejavnosti in drugih zainteresiranih strani k razvoju kodeksa dobre prakse za izvajanje te uredbe, objavljanje in širjenje takšnega kodeksa ter spremljanje njegove uporabe;
 - (d) razvijanje smernic za pristojni organ za namene te uredbe;
 - (e) akreditiranje organov in enot za izdajanje spričeval o usposobljenosti v skladu s členom 18;
 - (f) komuniciranje in sodelovanje s Komisijo in drugimi referenčnimi središči za izmenjavo tehničnih in znanstvenih informacij ter najboljše prakse glede izvajanja te uredbe.
2. Države članice v enem letu od datuma začetka veljavnosti te uredbe Komisiji in drugim državam članicam predložijo podrobnosti o svojih referenčnih središčih ter takšne informacije objavijo na internetu.
3. Referenčna središča so lahko ustanovljena kot mreža, sestavljena iz ločenih enot, če so vse naloge iz odstavka 1 dodeljene za vse zadevne dejavnosti, ki se izvajajo v zadevni državi članici.

Države članice lahko za opravljanje ene ali več navedenih nalog določijo enoto zunaj svojega ozemlja.

Člen 18

Spričevalo o usposobljenosti

1. Države članice za namene člena 7 določijo pristojni organ, pristojen za:
 - (a) zagotovitev razpoložljivosti tečajev usposabljanja za osebe za usmrtnitve in povezane postopke;
 - (b) izdajanje spričeval o usposobljenosti, ki potrjujejo, da je bilo opravljen neodvisni zaključni preizkus znanja; predmeti tega preizkusa znanja se nanašajo na zadevne kategorije živali ter ustrezajo postopkom iz člena 7(2) in predmetom iz Priloge IV;
 - (c) odobritev programov usposabljanja za tečaje iz točke (a) ter vsebine in oblik preizkusa znanja iz točke (b).

2. Za organizacijo tečajev, zaključnega preizkusa znanja in izdajo spričeval o usposobljenosti lahko pristojni organ določi ločeni organ ali enoto:
 - (a) ki razpolaga s potrebnim znanjem, osebjem in opremo;
 - (b) ki je neodvisen(-na) in ni v navzkrižju interesov glede izdaje spričeval o usposobljenosti;
 - (c) ki ga(jo) akreditira referenčno središče.Podrobnosti o takšnih organih in enotah se objavijo zlasti na internetu.
3. Spričevala o usposobljenosti navajajo, za katere kategorije živali in za katere postopke iz člena 7(2) ali (3) veljajo.
Spričevala o usposobljenosti veljajo največ pet let.
4. Države članice priznajo spričevala o usposobljenosti, izdana v drugi državi članici.
5. Države članice lahko kot spričevala o usposobljenosti priznajo diplome, izdane za druge namene, če so bile izdane pod pogoji, ki so enakovredni pogojem iz tega člena.

POGLAVJE VI

Neskladnost, kazni in izvedbena pooblastila

Člen 19

Neskladnost

Za namene člena 54 Uredbe (ES) št. 882/2004 lahko pristojni organ zlasti:

- (a) od nosilca dejavnosti zahteva, da spremeni svoje standardne operativne postopke ter zlasti upočasni ali zaustavi proizvodnjo;
- (b) poveča pogostost postopkov spremljanja iz člena 13;
- (c) odvzame spričevala o usposobljenosti od osebja, ki nima zadostnega znanja ali ni ozaveščeno o svojih nalogah;
- (d) začasno prekine ali odvzame akreditacijo organov in enot, ki so bili akreditirani v skladu s členom 17(1)(e).

Člen 20

Kazni

Države članice določijo pravila glede kazni, ki se uporabljajo pri kršitvi določb te uredbe in sprejmejo vse potrebne ukrepe, da zagotovijo izvrševanje teh kazni. Določene kazni morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne. Države članice Komisijo obvestijo o navedenih določbah najpozneje do [1. januarja 2011] in jo nemudoma obvestijo o vsaki naknadni spremembi, ki vpliva nanje.

Člen 21

Izvedbena pravila

Vsakršna podrobna pravila, potrebna za izvajanje te uredbe, vključno s pravili za zakol ali usmrnitev rib, se lahko sprejmejo v skladu s postopkom iz člena 22(2).

Člen 22

Postopek v odboru

1. Komisiji pomaga Stalni odbor za prehranjevalno verigo in zdravje živali, ustanovljen s členom 58 Uredbe (ES) št. 178/2002 Evropskega parlamenta in Sveta.
2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporabljata člena 5 in 7 Sklepa 1999/468/ES. Rok iz člena 5(6) Sklepa 1999/468/ES je tri mesece.
3. Odbor sprejme svoj poslovnik.

POGLAVJE VII

Končne določbe

Člen 23

Razveljavitev

1. Direktiva 93/119/EGS se razveljavi.
Vendar se za namene člena 24(1) te uredbe še naprej uporabljajo naslednje določbe Direktive 93/119/EGS:
 - (a) Priloga A:
 - (i) odstavek 1 oddelka I;
 - (ii) odstavek 1 in drugi stavek odstavka 3 ter odstavki 6, 7 in 8 oddelka II;
 - (b) Priloga B, odstavek 1;
 - (c) Priloga C, odstavka 3.A.2, 3.B.4 ter odstavka 4.2 in 4.3 oddelka II;
 - (d) Priloga F, odstavka 4(a) in 6(a) oddelka II.
2. Sklicevanje na razveljavljeno Direktivo se razume kot sklicevanje na to uredbo.

Člen 24

Prehodne določbe

1. Člen 11(1) se do 31. decembra 2018 uporablja samo za nove klavnice ali za vsakršno novo gradnjo, ureditev ali opremo, zajeto v pravilih iz Priloge II, ki se niso začele uporabljati pred datumom [začetka uporabe/začetka veljavnosti] te uredbe.
2. Države članice lahko osebam, ki dokažejo ustrezne, vsaj [desetletne] neprekinjene poklicne izkušnje, do 31. decembra 2014 brez zahteve po opravljanju preizkusa znanja izdajo spričevala o usposobljenosti v skladu s členom 18.

Člen 25

Začetek veljavnosti

Ta uredba začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Uporablja se od [1. januarja 2011].

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju,

Za Svet
Predsednik

PRILOGA I

SEZNAM METOD OMAMLJANJA IN USMRTITVE TER POVEZANE SPECIFIKACIJE

(kot je navedeno v členu 5(1))

Poglavje I – Metode

Preglednica 1 – Mehanske metode

Št.	Naziv	Opis	Kategorija živali	Glavni parametri	Posebne zahteve za nekatere metode – poglavje II te priloge
1	Strelna naprava s penetrirnim klinom	Hude in nepovrnjive poškodbe možganov, ki jih povzroči sunek in penetracija klina.	Vse vrste.	Položaj in smer strela. Primerna hitrost in premer klina v skladu z velikostjo in vrsto živali.	Se ne uporablja.
2	Strelna naprava z nepenetrirnim klinom	Hude poškodbe možganov zaradi sunka, povzročena s klinom brez penetracije.	Prežvekovalci do 10 kg, perutnina in lagomorfi.	Položaj in smer strela. Primerna hitrost in premer klina v skladu z velikostjo in vrsto živali.	Se ne uporablja.
3	Strelna naprava s prostim projektilom	Hude in nepovrnjive poškodbe možganov, ki jih povzroči sunek in penetracija enega ali več projektilov.	Vse vrste.	Položaj strela. Moč naboja.	Se ne uporablja.
4	Maceracija	Takojšnja zdrobitev celotne živali.	Piščanci, stari do 72 ur, in zarodki v jajcih.	Največje dovoljeno število živali. Ukrep za preprečevanje preobremenitve.	Točka 1.
5	Cervikalna dislokacija	Ročni razteg in izpah vratu, kar povzroči možgansko ishemijo.	Ptice do 3 kg.	Se ne uporablja.	Točka 2.

Preglednica 2 – Metode z električnim tokom

Št.	Naziv	Opis	Kategorija živali	Glavni parametri	Posebne zahteve poglavja II te priloge
1	Omamljanje z električnim tokom skozi možgane	Izpostavitev možganov toku, ki povzroči generaliziran epileptiformni vzorec na elektroencefalogramu.	Vse vrste.	Najmanjši tok (A ali mA). Najmanjša napetost (V). Največja frekvenca (Hz). Najkrajši čas izpostavljenosti. Najdaljši časovni razmik od omamljanja do zakola (s). Pogostost kalibracije opreme. Optimizacija toka. Preprečevanje električnih sunkov pred omamljanjem.	Točka 3.
2	Usmrtitev z električnim tokom skozi možgane in srce	Izpostavitev telesa toku, ki hkrati povzroči generaliziran epileptiformni vzorec na elektroencefalogramu (omamljanje) in fibrilacijo ali zaustavitev srca (usmrtitev).	Vse vrste, razen jagnjet ali pujskov, težkih do 5 kg, ter goveda.	Najmanjši tok (A ali mA). Najmanjša napetost (V). Največja frekvenca (Hz). Najkrajši čas izpostavljenosti. Pogostost kalibracije opreme. Optimizacija toka. Preprečevanje električnih sunkov pred omamljanjem.	Točka 3. Točka 4 za lisice in činčile.

3	Električni bazen z vodo	Izpostavitev celotnega telesa toku v bazenu z vodo, ki povzroči generaliziran epileptiformni vzorec na elektroencefalogramu (omamljanje) in mogoče fibrilacijo ali zaustavitev srca (usmrtitev).	Perutnina.	Zmanjševanje bolečine pri pritrjevanju živali na obešala. Optimizacija toka. Najdaljši čas pritrjenosti živali na obešala pred potopitvijo v bazen z vodo. Potopitev ptic do zasnove kril. Najdaljši časovni razmik od omamljanja do zakola za frekvenco nad 60 Hz.	Točka 5.
---	-------------------------	--	------------	---	----------

Preglednica 3 – Metode s plinom

Št.	Naziv	Opis	Kategorija živali	Glavni parametri	Posebne zahteve poglavja II te priloge
1	Ogljikov dioksid v visoki koncentraciji	Izpostavitev zavestnih živali mešanici plina, ki vsebuje več kot 30 % ogljikovega dioksida.	Prašiči, perutnina in kožuharji.	Koncentracija ogljikovega dioksida. Trajanje izpostavljenosti. Najdaljši časovni razmiki od omamljanja do zakola (prašiči).	Točka 6. Točka 7 za perutnino.
2	Ogljikov dioksid v nizki koncentraciji	Izpostavitev zavestnih živali mešanici plina, ki vsebuje manj kot 30 % ogljikovega dioksida.	Prašiči in perutnina.	Koncentracija ogljikovega dioksida. Trajanje izpostavljenosti. Najdaljši časovni razmiki od omamljanja do zakola v primeru omamljanja (prašiči).	Točka 7 za perutnino.
3	Inertni plini	Izpostavitev zavestnih živali mešanici inertnih plinov, kot sta argon ali dušik, ki vsebuje manj kot 2 % kisika.	Prašiči in perutnina.	Koncentracija kisika. Trajanje izpostavljenosti. Najdaljši časovni razmiki od omamljanja do zakola v primeru omamljanja (prašiči).	Točka 7 za perutnino.

4	Ogljikov monoksid (čisti vir)	Izpostavitev zavestnih živali mešanici plina, ki vsebuje več kot 4 % ogljikovega monoksida.	Kožuharji in pujski.	Kakovost vira plina. Koncentracija ogljikovega monoksida. Trajanje izpostavljenosti. Temperatura plina.	Točka 8.
5	Ogljikov monoksid v povezavi z drugimi plini	Izpostavitev zavestnih živali mešanici plina, ki vsebuje več kot 1 % ogljikovega monoksida v povezavi z drugimi strupenimi plini.	Kožuharji.	Koncentracija ogljikovega monoksida. Trajanje izpostavljenosti. Temperatura plina. Filtracija plina, ki ga proizvaja stroj.	Točka 8. Točka 9.

Preglednica 4 – Druge metode

Št.	Naziv	Opis	Kategorija živali	Glavni parametri	Posebne zahteve poglavja II te priloge
1	Smrtonosna injekcija pod nadzorom veterinarja	Izguba zavesti in občutljivosti, ki jima sledi smrt, ki jo povzroči injekcija izdelka za uporabo v veterinarski medicini.	Vse vrste.	Se ne uporablja.	Se ne uporablja.

Poglavje II – Posebne zahteve za nekatere metode

1. Maceracija

Ta metoda zagotavlja takojšnjo maceracijo in smrt živali.

2. Cervikalna dislokacija

Metode cervikalne dislokacije se ne izvajajo na več kot petdesetih živalih na dan.

3. Omamljanje z električnim tokom skozi možgane

3.1 Pri omamljanju z električnim tokom skozi možgane, so elektrode nameščene tako, da tok lahko steče skozi možgane.

3.2 Omamljanje z električnim tokom skozi možgane se izvaja z najmanjšim določenim tokom iz preglednice 1.

Preglednica 1 – Najmanjši določeni tok za omamljanje z električnim tokom skozi možgane

Kategorija živali	Govedo, staro 6 mesecev ali več	Govedo, staro manj kot 6 mesecev	Ovce in koze	Prašiči	Piščanci	Purani
Najmanjši določeni tok	1,28 A	1,25 A	1,00 A	1,30 A	240 mA	400 mA

4. Usmrtitev z električnim tokom skozi možgane in srce

4.1 Ovce, koze in prašiči.

Najmanjši določeni tok za usmrtitev z električnim tokom skozi možgane in srce je 1 amper za ovce in 1,30 ampera za prašiče.

4.2 Lisice

Elektrode morajo biti nameščene v usta in rektum s tokom najmanjše vrednosti 0,3 ampera in najmanjšo napetostjo 110 voltov za vsaj tri sekunde.

4.3 Činčile

Elektrode s tokom najmanjše vrednosti 0,57 ampera morajo biti nameščene na ušesa in rep za vsaj 60 sekund.

5. Omamljanje perutnine z elektriko v bazenu z vodo

5.1 Živali se ne pritrdijo na obešala, če so premajhne za omamljanje v bazenu z vodo ali če pritrjevanje na obešala lahko povzroči ali poveča bolečino (na primer poškodovane živali). V teh primerih se živali usmrtijo po alternativni metodi.

5.2 Obešala so pred pritrjevanjem živih ptic mokra, živali pa se pritrdijo za obe nogi.

5.3 Omamljanje v električnem bazenu z vodo se izvaja v skladu z najmanjšimi določenimi toki iz preglednice 2, živali pa so navedenemu toku izpostavljene vsaj štiri sekunde.

Preglednica 2 – Električne zahteve za opremo za omamljanje v bazenu z vodo

Frekvenca (Hz)	Piščanci	Purani	Race in gosi
< 200 Hz	100 mA	250 mA	130 mA
Od 200 do 400 Hz.	150 mA	400 mA	Ni dovoljeno.
Od 400 do 1 500 Hz.	200 mA	400 mA	Ni dovoljeno.

6. Ogljikov dioksid v visoki koncentraciji (več kot 30 %)

Nobena žival ne kaže znakov zavesti ali občutljivosti po 30 sekundah izpostavljenosti.

7. Ogljikov dioksid v visoki in nizki koncentraciji, uporaba inertnih plinov ali kombinacije navedenih mešanic plinov za perutnino

Plini v nobenem primeru ne uidejo v komoro ali prostor za omamljanje ali usmrnitev perutnine na tak način, da bi lahko povzročili opekline ali razburili živali zaradi zamrznitve ali pomanjkanja vlažnosti.

8. Ogljikov monoksid (čisti vir ali v povezavi z drugimi plini) za kožuharje

8.1 Živali so ves čas pod vizualnim nadzorom.

8.2 Plinom so izpostavljene posamezno in preden se plinom izpostavi naslednja žival, se zagotovi, da je prejšnja žival nezavestna ali mrtva.

8.3 Živali morajo ostati v komori, dokler ne nastopi smrt.

9. Ogljikov monoksid v povezavi z drugimi plini za kožuharje

9.1 Plin, ki ga proizvaja stroj, posebej prilagojen za ta namen, se lahko uporablja, če so preskusi pokazali, da je uporabljeni plin:

(a) primerno ohlajen;

(b) dovolj filtriran;

(c) brez kakršnih koli dražilnih sestavin ali plinov.

9.2 Živali se ne privedejo v komoro, dokler ni dosežena najmanjša koncentracija ogljikovega monoksida.

PRILOGA II

Gradnja, ureditev in oprema klavnic

(kot je navedeno v členu 11)

1. Vsi prostori za začasno namestitvev

- 1.1 Prezračevalni sistemi so oblikovani, zgrajeni in vzdrževani tako, da je nenehno zagotovljeno dobro počutje živali, ob upoštevanju različnih pričakovanih vremenskih razmer.
- 1.2 Kadar je potrebno mehansko prezračevanje, se zagotovijo rezervne prezračevalne naprave za primer okvare.

2. Prostori za začasno namestitvev za živali, ki ne prispejo v zabojskih

- 2.1 Ograde, prehodi in kanali so oblikovani in zgrajeni tako:
 - (a) da se živali lahko prosto premikajo v določeno smer v skladu s svojimi vedenjskimi značilnostmi in brez motenj;
 - (b) da lahko prašiči ali ovce hodijo eden ob drugem, razen v kanalih, ki vodijo do opreme za omejitev premikanja živali.
- 2.2 Sistem oskrbe z vodo je oblikovan in zgrajen tako, da živalim ves čas omogoča dostop do čiste vode, ne da bi se poškodovale ali da bi bilo njihovo gibanje omejeno.
- 2.3 Med ogradami in kanalom, ki vodi do prostora za omamljanje, mora biti čakalnica z ravnimi tli in trdnimi stranicami, da se zagotovi enakomeren prihod živali v prostor za omamljanje in usmrtilcev ter da oskrbovalcem živali ni treba priganjati iz ograde. Čakalnica je oblikovana tako, da se živali ne morejo ujeti ali da jih druge živali ne morejo poteptati.
- 2.4 Tla so zgrajena tako, da je tveganje, da živalim spodrsne, da padejo ali si poškodujejo noge, čim manjše.

3. Oprema in prostori za omejitev premikanja živali

- 3.1 Oprema in prostori za omejitev premikanja živali so oblikovani in zgrajeni tako:
 - (a) da optimizirajo uporabo metode omamljanja ali usmrtilcev;
 - (b) da preprečujejo poškodbe ali obtolčenine živali;
 - (c) da zmanjšujejo možnost spopadov in oglašanja, kadar je premikanje živali omejeno.
- 3.2 Staje za omejitev premikanja živali, ki se uporabljajo v povezavi s klinom, so opremljene z napravo, ki omejuje lateralno in vertikalno premikanje glave živali.
- 3.3 Sistemi za omejitev premikanja goveda z inverzijo ali kakršnim koli nenaravnim položajem živali se ne uporabljajo.

4. Oprema za omamljanje z električnim tokom

- 4.1 Oprema za omamljanje z električnim tokom je opremljena z napravo, ki beleži podrobnosti glavnih električnih parametrov za vsako omamljeno ali usmrčeno žival.
- 4.2 Električni aparat dovaja neprekinjeni tok.

5. Oprema za omamljanje v bazenih z vodo

- 5.1 Obešala za pritrjevanje so oblikovana in nameščena tako, da ne ovirajo pritrjenih ptic in živali čim manj motijo.
- 5.2 V primeru, da je treba živali odstraniti iz klavne linije mora biti celotna dolžina linije obešal lahko dostopna vse do vstopa v bazen.
- 5.3 Velikost in oblika kovinskih obešal morata ustrezati velikosti nog perutnine, tako da se lahko zagotovi stik z elektriko brez povzročanja bolečine.
- 5.4 Oprema za omamljanje v bazenu z vodo je opremljena z električno izolirano vstopno rampo ter oblikovana in vzdrževana tako, da preprečuje preplavljanje vode ob vhodu.
- 5.5 Elektrode pri opremi za omamljanje v bazenu z vodo morajo biti nameščene po celotni dolžini bazena. Bazeni mora biti oblikovan in vzdrževan tako, da so obešala ob prehodu čez vodo v nenehnem stiku z ozemljenim vodilom.
- 5.6 Sistem, ki je v stiku s prsmi ptic, je zgrajen od točke pritrjevanja živali na obešala do vstopa ptic v bazen z vodo, da jih pomiri.
- 5.7 V bazene z vodo se dovaja neprekinjeni tok.
- 5.8 Zagotovljen je dostop do opreme za omamljanje v bazenih z vodo, da se omogoči izkrvavitev ptic, ki so omamljene in ostanejo v bazenu zaradi okvare ali zastoja v liniji.

6. Oprema za omamljanje prašičev s plinom

- 6.1 Plinske komore in oprema, ki se uporablja za prevoz živali skoznje, so opremljene in zgrajene tako:
 - (a) da optimizirajo uporabo metode omamljanja s plinom;
 - (b) da preprečujejo poškodbe ali obtolčenine živali;
 - (c) da zmanjšujejo možnost spopadov in oglašanja, kadar je premikanje živali omejeno.
- 6.2 Plinska komora je opremljena z napravami za merjenje, prikazovanje in beleženje koncentracije plina in časa izpostavljenosti ter za sprožitev jasnega vidnega in slišnega opozorilnega signala, če koncentracija plina pade pod zahtevano raven.
- 6.3 Plinska komora in mehanizem za prevoz živali sta oblikovana in zgrajena tako, da omogočata vizualni pregled v vsaki fazi omamljanja.
- 6.4 Plinska komora je oblikovana tako, da lahko živali tudi pri največjem dovoljenem številu živali ležejo, ne da bi ležale ena na drugi.

7. Oprema za omamljanje perutnine s plinom

- 7.1 Za opremo za omamljanje perutnine s plinom se uporabljata točki 6.1 in 6.2.
- 7.2 Prostori za perutnino so oblikovani in zgrajeni tako, da se živali samo odpeljejo v mešanico plina v zabojih za prevoz, ne da bi jih raztovorili.

PRILOGA III
OPERATIVNA PRAVILA ZA KLAVNICE

(kot je navedeno v členu 12)

1. Prihod in premik živali ter ravnanje z njimi

1.1 Pooblaščenec za dobro počutje živali ali oseba, ki poroča neposredno pooblaščenцу za dobro počutje živali, sistematično oceni pogoje za dobro počutje živali v vsaki pošiljki, da se opredelijo prednostne naloge, zlasti katere živali imajo posebne potrebe za dobro počutje in katere ustrezne ukrepe je treba sprejeti.

1.2 Živali je po prihodu treba raztovoriti čim hitreje in nato zaklati brez nepotrebne odlašanja.

Pri perutnini ali lagomorfnih skupni čas prevoza, prištet času med raztovarjanjem in zakolom, ne sme preseči 12 ur.

Pri sesalcih, razen pri lagomorfnih, skupni čas prevoza, prištet času med raztovarjanjem in zakolom, ne sme preseči:

- (a) 19 ur za neodstavljenе živali;
- (b) 24 ur za kopitarje in prašiče;
- (c) 29 ur za prežvekovalce.

Po izteku navedenih rokov je živali treba začasno namestiti, nakrmiti in jim nato v ustreznih časovnih razmakih zagotoviti zmerne količine hrane. V takih primerih je živalim treba zagotoviti ustrezno količino stelje ali enakovrednega materiala, ki zagotavlja raven ugodja, ustreznega za zadevno vrsto in število živali. Ta material mora zagotavljati primerno absorpcijo urina in blata.

1.3 Z zabojniki za prevoz živali je treba ravnati previdno, zlasti se jih ne sme premetavati ali izpustiti na tla.

1.4 Kadar so zabojniki naloženi eden na drugega, se sprejmejo potrebni varnostni ukrepi:

- (a) preprečevanje padanja urina in blata na živali v spodnjih zabojih;
- (b) zagotavljanje stabilnosti zabojev;
- (c) zagotavljanje neoviranega prezračevanja.

1.5 Za namene zakola imajo neodstavljenе živali, doječe živali molznice, samice, ki kotijo med potjo, ali živali, ki prispejo v zabojnikih, prednost pred drugimi živalmi. Če to ni mogoče, se sprejmejo ukrepi, da živali ne bi trpele, zlasti z:

- (a) molzenjem živali molznic v časovnih razmakih največ 12 ur;
- (b) zagotavljanjem ustreznih pogojev za dojenje in dobro počutje novorojene živali v primeru, da samica skoti;
- (c) zagotavljanjem vode za živali, ki prispejo v zabojnikih.

1.6 Sesalci, razen lagomorfov, ki se po raztovorjenju ne odpeljejo neposredno na kraj zakola, morajo imeti ves čas na voljo pitno vodo iz ustreznih naprav.

- 1.7 Prepovedano je:
- (a) udariti ali brcati živali;
 - (b) pritiskati na kateri koli posebno občutljiv del telesa živali na način, ki bi jim lahko povzročil nepotrebno bolečino ali trpljenje;
 - (c) dvigovati ali vleči živali za glavo, ušesa, rogove, noge, rep ali kožuh ali ravnati z njimi na način, ki bi jim lahko povzročil nepotrebne bolečine ali trpljenje;
 - (d) uporabljati šilaste predmete ali druge predmete s konicami.
- 1.8 Treba se je čim bolj izogibati uporabi naprav, ki povzročajo električne sunke. V vsakem primeru se takšne naprave uporabljajo samo pri odraslem govedu in odraslih prašičih, ki se nočejo premakniti, in samo kadar imajo pred sabo prostor, v katerega se lahko premaknejo. Električni sunki ne trajajo več kot sekundo, med njimi so primerno dolgi presledki, uporabljajo pa se samo na mišicah zadnje četrti. Ne uporabljajo se ponovno, če se žival ne odzove nanje.
- 1.9 Živali se ne privežejo za rogove, paroške, nosne obroče ali zvezane noge. Kadar je živali treba privezati, so vrvi, privezi ali druga sredstva:
- (a) dovolj močni, da se ne pretrgajo;
 - (b) takšni, da živali po potrebi lahko ležejo ter jedo in pijejo;
 - (c) oblikovani na tak način, da ni nevarnosti zadušitve ali poškodbe in da je živali mogoče hitro odvezati.

2. Dodatna pravila za začasno nameščene sesalce (razen za lagomorfe)

- 2.1 Vsaka žival ima dovolj prostora, da vstane, leže in se obrača.
- 2.2 Živali so začasno nameščene v zavarovanem prostoru, preprečiti pa jim je treba pobeg in jih zaščititi pred plenilci.
- 2.3 Ograde za osamitev živali, ki potrebujejo posebno oskrbo se ob vsakem obratovalnem dnevu klavnice, preden prispe katera koli žival, pripravijo in vzdržujejo za takojšnjo uporabo.
- 2.4 Pooblaščenec za dobro počutje živali ali primerno usposobljena oseba redno pregleduje počutje in zdravstveno stanje začasno nameščenih živali.

3. Izkrvavitev živali

- 3.1 Kadar je ena sama oseba odgovorna za omamljanje, pritrjevanje na obešala, dvigovanje in izkrvavitev živali, mora navedena oseba zaporedoma opraviti vse navedene postopke na eni sami živali, preden katerega koli od teh postopkov opravi na drugi.
- 3.2 Kadar žival ni usmrčena z metodo omamljanja, se sistematično prerežeta vratni arteriji ali žile, iz katerih izhajata.
- 3.3 Ptice se ne zakoljejo z avtomatskimi noži za rezanje vratu, razen če se lahko ugotovi, ali ti noži pravilno prerežejo krvne žile ali ne. Kadar avtomatski noži ne režejo pravilno, se ptica takoj usmrti.

PRILOGA IV
POVEZAVA MED DEJAVNOSTMI IN ZAHTEVAMI ZA PREIZKUS
USPOSOBLJENOSTI

(kot je navedeno v členu 18)

Klavni postopki iz člena 7(2)	Predmeti za preizkus usposobljenosti
Vsi postopki iz člena 7(2)(a) do (f).	Vedenje živali, trpljenje živali, zavest in občutljivost, stres pri živalih.
(a) ravnanje z živalmi in skrb za živali pred omejitvijo premikanja;	Praktični vidiki ravnanja z živalmi in omejitve premikanja.
(b) omejitev premikanja živali za namene omamljanja ali usmrčitve;	
(c) omamljanje živali;	Praktični vidiki tehnik omamljanja. Rezervne metode omamljanja in/ali usmrčitve. Vzdrževanje opreme za omamljanje in/ali usmrčitve.
(d) ocena učinkovitega omamljanja;	Spremljanje učinkovitosti omamljanja. Rezervne metode omamljanja in/ali usmrčitve.
(e) pritrdjevanje živih živali na obešala ali dvigovanje živih živali;	Praktični vidiki ravnanja z živalmi in omejitve premikanja.
(f) izkrvavitev živih živali.	Spremljanje učinkovitosti omamljanja. Rezervne metode omamljanja in/ali usmrčitve.